

**HOTUBA YA MHE. PROF IBRAHIM HAMIS JUMA, JAJI MKUU
WA TANZANIA NA MLEZI WA CHAMA CHA MAJAJI NA
MAHAKIMU TANZANIA KWENYE MKUTANO MKUU WA MWAKA
2024 WA CHAMA CHA MAJAJI NA MAHAKIMU (JMAT) KATIKA
HOTELI YA MORENA - MOROGORO
TAREHE 15.04. 025**

**Mhe. Shabani Lila, Jaji wa Mahakama ya Rufani na Mwenyeki wa
Tawi Mahakama ya Rufani la Chama cha Majaji na
Mahakimu;**

**Mhe. Jaji Sehel Barke, Jaji wa Mahakama ya Rufani na
Mwenyekiti wa Chama cha Majaji Wanawake wa Tanzania;**

**Mhe. Jaji Dkt. Paul Kihwelo, Jaji wa Mahakama ya Rufani na
Mkuu wa Chuo cha Uongozi Lushoto;**

Mhe. Dkt. Mustapher Mohamed Siyani, Jaji Kiongozi;

**Wahe. Majaji wa Wafawidhi na Majaji wa Mahakama Kuu (T)
mliopo;**

**Mhe. Jaji John Kahyoza, Rais wa Chama cha Majaji na Mahakimu
Tanzania na Viongozi Wakuu wa JMAT-Taifa na Wajumbe wa
Baraza Tendaji wa JMAT,**

**Mhe. Jaji Ilvin Mugeta, Makamu wa Rais wa Chama cha Majaji na
Mahakimu Jumuiya ya Madola,**
Prof Elisante Ole-Gabriel, Mtendaji Mkuu wa Mahakama;
Mhe. Eva Nkya, Msajili Mkuu wa Mahakama ya Tanzania;
Mhe. Msajili wa Mahakama ya Rufani;
Mhe. Msajili wa Mahakama Kuu;
Wahe. Manaibu Wasajili mliopo,
Wahe. Mahakimu wa ngazi zote mliopo,
Waandishi wa Habari mliopo,
Wageni waalikwa mabibi na mabwana,

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA—KAZI IENDELEE!

MAHAKAMA YA TANZANIA—UADILIFU, UELEDI NA UWAJIBIKAJI!

SHUKRAN NA PONGEZA

Awali ya yote niungane na Rais wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania, kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kutujalia uhai na kutufikisha siku ya leo hapa Morogoro tukiwa salama.

Ninapenda kushukuru kwa mwaliko wenu wa kushiriki nanyi katika Mkutano Mkuu wa Mwaka. Niwashukuru pia viongozi wengine kwa kutenga muda na kuhudhuria kikao hiki muhimu.

Aidha ninapenda kuwashukuru na kuwapongeza wanachama wote wa Chama cha Majaji na Mahakimu wa Tanzania (JMAT) kwa kuendelea kutimiza wajibu wenu wa kutekeleza Dira ya Mahakama ya Tanzania ambayo ni “*Haki Sawa kwa Wote kwa Wakati*”. Kwa mwaka jana utekelezaji wa jukumu letu la kutoa haki tulilitekeleza kwa kiwango cha kuridhisha.

Taarifa ya Msajili Mkuu katika Mkutano wa Baraza la Wafanyakazi inaonesha kuwa mwaka jana 2024 sisi wanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania, tuliweza kumaliza mashauri mengi (Mashauri **245,310**) zaidi ya yale yaliyopokelewa (Mashauri **242,284**). Hivyo nawapongeza sana kwa mafaniko hayo makubwa katika kutimiza wajibu wetu wa Kikatiba kama Mamlaka yenyε Kauli ya Mwisho ya Utoaji Haki katika Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Hata hivyo natoa rai kuwa bado tunayo nafasi ya kufanya vyema

zaidi endapo tutaongeza usikilizwaji wa mashauri kwa njia ya *Video Conference*.

MAJAJI NA MAHAKIMU NI VIONGOZI

Uzoefu tulioupata kutoka katika miaka kumi ya Utekelezaji wa Awamu mbili za Mpango Mkakati wa Mahakama na Awamu mbili za Mpango wa Maboresho ya Mahakama (*Judiciary-Led Reforms*) nimeona ukweli bayana, kuwa Majaji na Mahakimu ni viongozi na uongozi wao unakwenda mbali na usikilizwaji wa mashauri na kuyatolea maamuzi ambayo hutatua migogoro.

Pamoja na sisi wanachama wa JMAT kuonyesha leadership katika tafsiri za sheria kupitia hayo maelfu ya maamuzi yetu kila siku, sisi tumejijengea uzoefu wa uongozi katika matumizi ya Teknolojia katika uendeshaji wa Mashauri: *Judicial leadership is more than the cases we handle and the jurisprudence that flows from individual cases we handle daily. We have shown leadership and been champions in the deployment of technology in case management. We have championed change and fostered a culture of innovation and adaptability.*

Maneno Maboresho ya Mahakama ni kielelezo cha uongozi wa kila Hakimu na kila Jaji, katika kuleta ufanisi, ueledi na uwazi ambao unasifiwa ndani na nje ya Tanzania.

Taarifa ya Msajili Mkuu kuhusu kazi za kimahakama kwa mwaka 2024 aliyoiwasilisha katika Baraza la Wafanyakazi Taifa, inathibitisha kuwa Majaji na Mahakimu na Majaji ni viongozi katika maeneo mengi zaidi ya kuingia Mahakamani, kusikiliza mashauri na kuyatolea maamuzi. Taarifa ya Msajili Mkuu ilisema: “*Mahakama katika kutekeleza jukumu lake la kikatiba la utoaji haki kwa mwaka 2024 tumefanikiwa—kupunguza mlundikano; Kupunguza muda wa kusikiliza shauri; Kupungua kwa wastani wa mzigo wa kazi; kuongeza kiwango cha umalizaji na uondoshaji wa mashauri; ukaguzi wa Magereza unaofanywa na Mahakama; na Kupunguza malalamiko yanayohusu uendeshaji wa mashauri.*”

Aidha, Mafunzo kwa watumishi ni eneo muhimu katika sio tu kuboresha huduma za utoaji haki, bali pia kuwaboresha Mahakimu na Majaji katika nafasi zao za kiuongozi. Taarifa ya Mtendaji Mkuu wa Mahakama ya Tanzania kwa mwaka wa fedha 2024/2025 katika

Baraza la Wafanyakazi [10-11/ 04/2025] ilionyesha jitihada za Uongozi wa Mahakama kuboresha mafunzo.

Taarifa ya MMM ilionyesha kuwa Shilingi **2,146,372,520.91** zimetumika kugharamia mafunzo ya muda mfupi kwa Watumishi **706**. Katika Mafunzo ya muda mrefu, Watumishi **217** wapo masomoni (**125** wanagharamiwa na mwajiri kwa Shilingi **807,065,800**). Watumishi **36** wamehitimu mafunzo ya muda mrefu Julai, 2024 na Machi, 2025. Taarifa ya MMM inaongezea kuwa, Watumishi ambao wanakosa ufadhili wa Mwajiri lakini akataka kujigharamia, hasa kwa masomo ya jioni au mtandao, hupewa kipaumbele.

UHURU WA MAHAKAMA

Katiba ya Chama Cha Majaji na Mahakimu Tanzania imetamka kuwa, Moja ya Majukumu ya Chama ni kutetea Uhuru wa Mahakama. Ili JMAT na kila Mwanachama wake aweze kutetea Uhuru wa Mahakama kwa ufanisi ni lazima ajijengee uelewa wa Majukumu ya Mihimili mingine ya Dola awe na urahisi wa kutambua

pale Afisa wa Mihimili mingine anavuka mipaka ya majukumu yake na kuingia katika majukumu ya Mhimili wa Mahakama.

Hayati Jaji Godfrey Guwa Chidyausiku, aliyekuwa Jaji Mkuu wa Zimbabwe aliwahi kusema kuwa Uhuru wa Mahakama haupatikani tu kwa sababu vifungu vyta Katiba vimegawia kila Mhimili Mitatu ya Dola eneo lake. Alisema kuwa uhalisia wa utekelezaji wa Mamlaka ya kila Mhimili ndio utapata ukweli wa uhuru wa Mahakama. Alisema: *“But, the reality is that the question of the respect for the independence of the judiciary goes deeper than constitutional guarantees as to appointments, security of tenure, and salaries. It is a product of the actual relationship between the judiciary, the executive and the legislature. Put bluntly, independence of the judiciary is not achieved solely by the presence of a neat structural balance (as theorised by the doctrine of separation of powers).”*

Tusisahau kuwa maendeleo ya Teknolojia ya Habari yameongeza uwazi wa majukumu ya Majaji na Mahakimu. Maendeleo hayo makubwa yamekuja na changamoto dhidi ya Uhuru wa Mahakama. Uhuru wa Majaji na Mahakimu kuamua bila shinikizo hutikiswa

sana katika zama hizi za Mapinduzi yay a Nne ya Viwanda kupitia mitandao ya kijamii. Wapo watumiaji wa Mitandao ya Kijamii ambao wamejijengea umaarufu wa kuweza kumshambulia Jaji au Hakimu yejote kwa jina na kwa picha, na wafuasi wake wakajazia maneno ambayo hushusha heshima ya Jaji au Hakimu husika. Mashambulizi dhidi ya Jaji huanza hata kabla shauri halijafika Mahakamani na wapo Majaji na Mahakimu ambao huomba wasipangwe katika mashauri hayo.

Katika zama hizi za matumizi makubwa ya mitandao ya kijamii wapo wale mabingwa wanaoitwa *INFLUENCERS*, wanaishi mitandaoni saa 24 siku saba za wiki (24/7). Wana wafuasi kwa maelfu nje na ndani ya Tanzania (*followers*) kupitia majukwaa kama **YouTube**, **X**, **Instagram** na hata **TikTok**. Jaji na Hakimu wa zama hizi unahitaji kuwa na uvumilivu, ustahimilivu, subra ya hali ya juu. Wakiamua kupotosha Uhuru wa Mahakama, au kubeza uamuzi, au kumshambulia Jaji au Hakimu, ukijaribu kurekebisha, unakuwa kama umechokoza mzinga wa nyuki. Utashambuliwa kila kona, utabezwa, picha zako za zamani zitapandishwa, ili mradi anachosema *INFLUENCER* kinabaki kuwa ni Kweli. Wamejijengea

taswira ya wao ndio tafsiri halisi ya sheria na wao ndio vyanzo sahihi
vya taarifa sahihi kuhusu Uhuru wa Mahakama na uhuru wa Jaji
au Hakimu kuamua. *INFLUENCER* ni wakali sana na hata
wanapoulizwa maswali magumu na waandishi wa Habari, ili mradi,
INFLUENCER anataka anachosema kikubaliwe kuwa ni ukweli.

Chama Cha Maafisa Mahakama wa Australia (*Australian Judicial Officers Association*) kilifanya utafiti kupitia Dkt. Jessica Kerr Mhadhiri Chuo Kikuu cha Western Australia, kuhusu matishio mbalimbali dhidi ya Uhuru wa Majaji na Mahakimu, na aligusia uhuru wa Majaji na Mahakimu unavyotishiwa na baadhi *INFLUENCERS*. Katika TAMKO KWA UMMA, *STATE OF JUDICIAL INDEPENDENCE IN AUSTRALIA*, Justice Steven Moore (*President of the Australian Judicial Officers Association—AJOA*, alirejea utafiti wa Dkt. Jessica Kerr:

“Judges in Australia do experience considerable work-related stress and trauma. This can include stress resulting from ‘unfounded attacks’ in mainstream and social media, in addition to the psychological and emotional impacts of much judicial

work and the growing pressure of ‘crushing’ workloads, particularly in trial courts. The threat this poses to judges’ mental and physical health, and their capacity to judge well, is increasingly understood.”

Hapana shaka yoyote, katika zama hizi za Mapinduzi Makubwa ya Teknolojia, mashambulizi binafsi dhidi ya Majaji na Mahakimu kuititia mitandao ya kijamii ni tishio kwa uhuru wa Mahakama na uhuru wa Majaji na Mahakimu kuamua bila shinikizo.

Jaji Godfrey Guwa Chidyausiku ambaye nimemtaja awali, alia inisha mambo ambayo ni muhimu katika kulinda Uhuru wa Mahakama. **Kwanza**, Wananchi ni lazima wajitokeze kutetea Uhuru wa Mahakama, na sio Kwenda kwa viongozi wa Mihimili mingine ya Dola kuwaomba kuingilia uamuzi au maamuzi ya Mahakama. Kinga kubwa ya Uhuru wa Mahakama ni pale wananchi wanajitokeza kuutetea huo uhuru. **Pili**, hayati Jaji Mkuu Chidyausiku alia inisha kuwa mitizamo ya Mihimili ya Serikali na Bunge inaweza kuimarisha

uhuru wa Mahakama au kubeza, kudharau, kufifisha na kupuuza huo uhuru.

Nchi ya Australia, kila jimbo lina Mwanasheria Mkuu wa Serikali. Jaji Steven Moore (Rais wa Australian Judicial Officers Association—AJOA, amelalamika kuwa Wanasheria Wakuu wa Australia wamejiondoa pole pole kutoka katika wajibu wao asili wa kuwa vinara wa kuitetea Mahakama na imebaki kwa viongozi wa Mahakama kujaribu kutetea uhuru wa Mahakama: “*As Attorneys-General have stepped back from their traditional role as champions of the judiciary, the pressure on heads of jurisdiction to defend and safeguard their judicial colleagues has increased.*”

Nafahamu, Jaji Kiongozi, Majaji Wafawidhi, Mtendaji Mkuu wa Mahakama na Msajili wa Mahakama; wanafanya kazi kubwa kimya kimya lakini kwa ufanisi mkubwa kuwatetea Mahakimu na Majaji ambao uhuru wao wa kusikiliza na kutoa maamuzi unapotishiwa. Wapo viongozi wa Serikali walioshtakiwa Sekretarieti ya Maadili ya Umma, wapo ambao walionywa, na wengine hatua kali zilichukuliwa na Viongozi wa Mihimili ya Serikali na Bunge. Niwahakikishie kila

wakati uhuru wa Jaji au Hakimu unapotishia, viongozi wa Mahakama hufanya uchunguzi kimya kimya, na hatua stahiki huchukuliwa.

Eneo la **Tatu**, ambalo hayati Jaji Mkuu Chidyausiku alitukumbusha, kinga kubwa ya uhuru wa Jaji au Hakimu kufanya maamuzi, ni pale maamuzi yao, maadili yao binafsi na utoaji maamuzi kwa ueledi, uwezo, uwazi na kwa wakati huchangia kuimarisha uhuru wa Jaji au Hakimu binafsi na kwa Mhimili wa Mahakama. Uhuru wa Mahakama utakuwa salama endapo kila Mwanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania ataziishi KANUNI ZA MAADILI YA MAAFISA MAHAKAMA (*Code of Conduct and Ethics for Judicial Officers, 2020*),

JMAT inayo nafasi muhimu ya kutoa elimu kwa umma katika maeneo matatu yaliyoainishwa na aliyekuwa Jaji Mkuu wa Zimbabwe, hayati Godfrey Guwa Chidyausiku.

HOJA YA MABORESHO YA MASLAHI INAANZIA KATIKA BARUA ZA AJIRA

Wanachama wa Chama Cha Majaji na Mahakimu Tanzania ni watumishi wa Mahakama kwa mujibu wa Sheria za Kitumishi.

Kifungu cha 4 cha SHERIA YA USIMAMIZI WA MAHAKAMA 4/2011

(*JUDICIARY ADMINISTRATION ACT, Chapter 237*) kimetambua kuwa:

Judiciary Service shall consist of judicial and non-judicial officers.

Kama walivyo watumishi wengine katika sekta ya umma na binafsi,

watumishi wa Mahakama huajiriwa kwa kupewa barua ya ajira,

yenye masharti ya ajira, mshahara, posho na maslahi mengine.

Unapokubali barua ya ajira, unakuwa umekubali pia masharti yote

ya ajira yako, na huwezi kudai maslahi zaidi ya yale yaliyotajwa

katika barua yako ya ajira kama inavyofafanuliwa mara kwa mara

na Kanuni na Waraka nyingine za Kiutumishi. Ndio maana, mara

unapoajiriwa na kupewa barua, unatakiwa kuandika barua kuwa

NIMEKUBALI.

Kinachotakiwa kufanywa, na ambacho Tume ya Utumishi wa Mahakama imefanya, ni kujenga hoja kuomba kuboreshwa Maslahi na kuiwasilisha hiyo hoja kwa Mhimili wa Serikali uliopewa kauli ya Mwisho katika kusimamia Mishahara, Posho na Maslajhi za Kiutumishi. Utaratibu huu wa kuwasilisha hoja ya kupitiwa upya kwa mishahara, posho na maslahi ya watumishi wa Mahakama unaitwa *Review of benefits* na umeainishwa katika vifungu vya 31 na 32 ya Sheria ya Usimamizi wa Mahakama *JUDICIARY ADMINISTRATION ACT, Chapter 237:*

31 (1) Where it is desirable and necessary to review salary, allowances, benefits and terms and conditions of services of employees of the Service, the Commission shall review salaries, allowances, benefits and the terms and conditions of service, make recommendations to the President.

(2) In making recommendations the Commission shall be guided by the National Economic Policy and the National Wages Policy and shall, where desirable,

seek and obtain information from any authority as it deems fit.

Kifungu cha 31 cha SHERIA YA USIMAMIZI WA MAHAKAMA 4/2011 kimetamka kwamba; endapo kuna haja na ulazima wa kuitia tena viwango vya mishahara, posho, stahili na masharti ya ajira ya watumishi wa Mahakama, Tume ya Utumishi wa Mahakama itapitia tena viwango vya mishahara, posho, stahili na masharti ya ajira, na kuwasilisha mapendelekezo yake kwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Mabaraza ya Wafanyakazi na hata Uongozi wa JMAT, mara kadhaa wamepaza sauti kuwa Tume ya Utumishi wa Mahakama ione haja ya kufanya mapitio ya mishahara, posho, maslahi na masharti ya ajira.

Kifungu cha 31 kinaendelea kusisitiza kuwa, Tume ya Utumishi wa Mahakama inapofanya mapitio hayo, kabla ya kuyawasilisha kwa Mhe. Rais, ni lazima ifuate miongozo iliyomo katika *National Economic Policy and the National Wages Policy* na pia kujadiliana na taasisi mbalimbali kwa mfano Hazina ndipo ipeleke mapendelekezo yake kwa Mhe. Rais.

Kwa upande wake, Mhe. Rais anapopokea mapendekezo kutoka Tume ya Utumishi wa Mahakama, Kifungu cha 32 cha Sheria ya Usimamizi wa Mahakama Sura ya 237 kinaeleza kuwa, ni Mhe. Rais ndie mwenye Mamlaka ya Mwisho kuhusu mapendekezo kutoka Tume ya Utumishi wa Mahakama kuhusu viwango vyta mishahara, posho, stahili na masharti ya ajira; na, kabla Mhe. Rais hajafanya Maamuzi yake atazingatia hali ya Uchumi wa nchi:

32. In the exercise of powers to review the salaries, allowances or other terminal benefits for employees under this Act, the President shall have regard to the national economy and any other consideration necessary for arriving at or making an appropriate decision.

Tume ya Utumishi wa Mahakama ilitekeleza wajibu wake wa Katiba na Sheria.

Tume iliona umuhimu na haja ya kuboresha Mishahara, Maslahi na Masharti ya Kazi. Tume ilipokea Mawazo na mapendekezo kutoka kwa watumishi na pia kutoka JMAT. Tume ilifanya Ulinganisho wa

mishahara, posho na maslahi mengine kutoka za nchi Jirani. Tume ilipitia Sera ya Malipo ya Mishahara na Posho Katika Utumishi wa Umma (*Public Service Pay and Incentive Policy*). Tume ilikamilisha wajibu wake kwa kuwasilisha kwa Mhe. Rais, Mapendekezo ya kuhuishwa kwa posho na mishahara kwa watumishi wa mahakama ya Tanzania.

Kwa upande wake, Mhe. Dkt Samia Suluhu Hassan amekuwa akitukumbusha kuwa na subra wakati Taasisi ndani ya Mhimili wa Serikali ikizifanyia kazi hoja za maboresho ya maslahi ya watumishi wa Mahakama.

Leo hii, matunda ya maboresho yameanza kupatikana hatua kwa hatua. Tume ya Utumishi imehakikishiwa kuwa bado majadiliano yanaendelea ndani ya Serikali kwa sababu nyongeza ya Mishahara, Maslahi na Masharti ya Kazi ni masuala yanayohusisha *National Economic Policy and the National Wages Policy*, na pia inazihusisha Taasisi zingine kama: Tume ya Utumishi wa Mahakama, Hazina, Utumishi wa Umma, na hawa kuwasilisha kwa uamuzi wa mwisho wa Mhe. Rais.

KULALAMIKA CHINI CHINI SIO SEHEMU YA UTUMISHI WA MAHAKAMA

Yapo maeneo mengine ambayo wanachama wa JMAT wanaweza kuwa na maswali ya kiutumishi au kumuundo.

Mahakama ina utaratibu mzuri sana wa kupokea na kushughulikia duku duku zozote. Kwa mfano, kila Mtumishi wa Mahakama anapata huduma za Watendaji wa Mahakama katika Kanda au Divisheni. Hawa Watendaji ni muhimu kujibu maswali na endapo watashindwa watawasilisha Hoja za Kimaandishi na kuziwasilisha kwa Mtendaji Mkuu wa Mahakama ambaye huziwasilisha Utumishi endapo hoja hizo zinaongozwa na Waraka. Aidha, Ofisi ya Mtendaji Mkuu wa Mahakama imejenga Mfumo mahsus wa kumsikiliza mtumishi mmoja mmoja, unaoitwa *JUDICIARY INTERNAL CUSTOMER SERVICE*. Huduma hii inapatikana kwa kupiga simu Namba **0793-0810-02** na **0793- 011-002**. Mtumishi (*Judicial Officer na Non-Judicial Officer*) mwenye maswali ya kiutumishi, kumuundo au kupanda vyeo wanaweza kutumia namba hizo.

MASUALA YA KIUTUMISHI YASHUGHULIKIWE KIUTUMISHI

Kama nilivyosema hapo awali, wanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu ni watumishi kama walivyowatumishi wengine, ni muhimu sana kujua kuwa masuala ya kiutumishi yanashughulikiwa kwa taratibu za kiutumishi na kila mtumishi ana jalada binafsi la historia ya Utumishi wake. Si vyema Mwanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu anapokuwa na masuala ya ajira yake, mfano kupandishwa cheo, kutokulipwa fedha za safari au uhamisho na kadhalika kulifanya jambo hilo kama suala la chama. Masuala haya yanatakiwa kufanyiwa kazi ya mtumishi mwenyewe kwa kuwasiliana na mwajiri wake badala ya suala hilo kuchukuliwa kama suala la kichama na hivyo kupoteza muda mwingi kutokana na suala hilo kupitia katika mikono mingi. Pale suala linapogusa Wanachama wote kwa ujumla wao, Chama kinaweza kuliwasilisha kwa mamlaka husika ili lifanyiwe kazi kwa kuwa ni suala la kiujumla.

JMAT NI CHAMA CHA KITAALUMA KWA MUJIBU WA SHERIA

Kama ambavyo nimesema kuwa masuala ya kiutumishi yashughulikiwe kiutumishi, vilevile masuala ya Chama cha Majaji

na Mahakimu Tanzania yashughulikiwe kwa mujibu wa Katiba na Kanuni za Chama.

Napenda wanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania tukumbushane kuwa JMAT ipo kwa mujibu wa Sheria na inatakiwa pia kufuata sheria zote za nchi.

Uwepo wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania (JMAT) ndani ya Mhimili wa Mahakama kama chama cha kitaaluma, haikiondolei JMAT wajibu wa kutimiza na kuheshimu masharti ya usajili JMAT uliofanywa na MSAJILI wa Jumuiya za Kiraia.

Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kimesajiliwa kama chama cha kitaaluma na kinatakiwa kuheshimu Sheria za Usajili wake na masharti ya usajili wake kwa mujibu wa *Societies Act*. JMAT inatakiwa pia kuheshimu sheria zote za nchi zitakazohusika katika majukumu ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania. JMAT ipo chini ya uratibu wa Msajili wa Jumuiya za Kiraia ambaye aliwapa Hati ya Usajili kwa mujibu wa *Societies Act Cap. 337 R.E. 2002*:

“CERTIFICATE OF REGISTRATION

*I hereby certify that Chama Cha Majaji na Mahakimu
Tanzania has on this day been registered under The
Societies Act [CAP 337 R.E. 2002] with registration
number S.A. 17894*

Registration date: 5 Dec 2011

Issued date: 4 March 2023

*This Certificate is valid from 04 March 2023 to 02
March 2028.*

*Signed by: Emmanuel R.M. Kihampa (Registrar of
Societies, Ministry of Home Affairs.)*

Alipokuwa akifungua zoezi la usajili wa jumuiya za kiraia zisizo za kidini Jijini Dar es Salaam mnamo tarehe 2 Aprili 2024, Msajili wa Jumuiya za Kiraia nchini Emmanuel Kihampa, aliainisha vikundi na taasisi hizo: “*Vyama na vikundi visivyo vya kidini kuanzia vile vya kiuchumi kama vya wafanyabishara, wavuvi, wakulima, pia vyama vya kufa na kuzikana, kusaidiana kwenye shida na raha, ujirani mwema, umoja wa watu wanaoishi kwenye makazi, vyama vya*

kitamaduni kama vyama vya kiukoo, vyama vya kikabila, na vyama vya kikanda vyote vinatakiwa visajiliwe ili vitambulike kisheria.”

Kwa kusajiliwa, sasa inafahamika kuwa Msajili wa Jumuiya za Kiraia anafahamu Malengo ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania, yaliyoainishwa chini ya Aya ya 3 ya Katiba ya JMAT:

(a)-Promote the independence of the Judiciary as an essential requirement of the judicial function and guarantee of human rights and freedoms.

(b)-Promote rights, interests and welfare of the members.

(c)-Maintain the dignity, honour and tradition pertaining to the offices of Judges and Magistrates.

(d)-Increase/enhance and perfect the knowledge and understanding of the Judges' and Magistrate' judicial function by continuous research and education.

(e)-Disseminate information and literature on matters of interest or concern to members.

(f)-Promote conferences and meetings of members and to maintain the closest possible links between its members.

(g)-Cooperate with and, if need be, join like Associations with similar objectives.

Maeneo saba (7) yaliyotajwa Katika Aya ya 3 ya Katiba ya JMAT, ndio Barabara yenu KUU ya kukijenga Chama, kwa maslahi ya wanachama.

Kwa kuwa Majaji na Mahakimu tunaongozwa na *Code of Conduct for Judicial Officers, 2020*, mashirikiano yetu na Taasisi nyingine yazingatia Kanuni zetu za Maadili na yasituingize katika siasa, siasa za vyama, yasituingize katika jinai ya aina yoyote ikiwemo utakatishaji wa fedha haramu.

Katiba ya Chama cha Majaji na Mahakimu imetua taratibu za Vikao vya Maamuzi ya wanachama kujadiliana na kufikia maamuzi. Aidha, hivi karibuni, kumejitokeza tabia za kutumia lugha za kushinikiza kwa vitisho, lugha za kuudhi, au lugha isiyo na tafsida kupitia

makundi ya sogozi (*WhatsApp*). Lugha hizi si sehemu ya utamaduni wa utumishi wa Mahakama wenyewe kufuata sheria na taratibu. Uongozi wa JMAT ni wa hiyari na kwa kujitolea kwa hali, mali na muda. Tujiepusha na lugha ambayo itafanya viongozi wenu waonekane wanyonge na dhalili mbele ya macho ya wanachama wa JMAT. Tujiepushe na lugha ambazo zinakiuka masharti ya maadili ya Maafisa Mahakama.

UONGOZI WA MAHAKAMA UNATAMBUA NAFASI MUHIMU YA JMAT

Uongozi wa Mahakama ya Tanzania unatambua mchango mkubwa kutoka kwa wanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania (*JMAT*) na faida kubwa uongozi unatarajia endapo JMAT itatekeleza majukumu yake ya Kikatiba kwa mujibu wa Aya ya 3 ya Katiba ya JMAT ya Mwaka 2017. Umuhimu wa JMAT kwa Mahakama ndio ulimshawishi Mtendaji Mkuu wa Mahakama kuwatengea Bajeti kusaidia shughuli za JMAT na kutoa msaada wa hali na mali zaidi ya Bajeti anayotenga. Mfano mzuri hapa ni namna uongozi wa Mahakama ulivyojitokeza kufanikisha Mkutano wa

EAMJA uliofanyika mwaka jana (2024) jijini Arusha, kwa mafanikio makubwa.

Uongozi wa Mahakama unaheshimu sauti ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kama mtetezi mkubwa wa maslahi ya watumishi kama vile mishahara, posho, stahili, mazingira ya kazi na masharti bora ya kazi kwa Majaji na Mahakimu. Tafiti zenu linganifu na maeneo mengine, yameboresha sana Mapendekezo ambayo Tume ya Utumishi wa Mahakama imewasilisha kwa Mhe. Rais.

Uongozi wa Mahakama unatambua kuwa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania ni mlinzi wa Uhuru wa Mahakama, ina mchango katika kukuza tabia na maadili mema, JMAT inaweza kufanikisha maendeleo ya kitaaluma ya Majaji na Mahakimu. Aidha, JMAT inaweza kufanya utafiti (na imefanya hivyo mara kadhaa), na kuwasilisha kwa uongozi masuala ambayo ni muhimu katika kuboresha ustawi na mazingira bora ya kazi kwa Majaji na Mahakimu.

Huwezi kutenganisha maboresho ya Mahakama na Wanachama wa JMAT. Hawa ndio wamiliki wa miradi ya maboresho na ni hawa ndio wameshiriki katika utekelezwaji wa mradi kwa mafanikio makubwa.

Sauti ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania imesikika pale ambapo Uhuru wa Jaji au Hakimu mmoja mmoja umekuwa ukitishiwa, au pale Mhimili wa Mahakama umekuwa ukitupiwa tuhuma laghai au zenyelengo la kupotosha kwa sababu wanazojua wahusika. Hapa, ni muhimu itumike kuelimisha umma, maana ni wananchi wachache wana uelewa wa masuala ya kisheria na kimahakama hususan pale ukweli unapopotoshwa kwa makusudi kabisa.

MAENEKO AMBAYO JMAT INAWEZA KUJIIMARISHA

Aya ya 3 ya Katiba ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania imeainisha maeneo saba, ambayo yanaweza kuundiwa KAMATI ZA KUDUMU (*standing Committees*) za JMAT kufanikisha malengo yaliyotajwa. Kamati hizi zinaweza kufanya tafiti na kuja na mapendekezo. Umuhimu hapa ni kujitolea zaidi ya kutegemea malipo. Maeneo ya Kamati hizo za Kudumu ni:

- Kukuza Uhuru wa Mahakama na Haki za Binadamu—Aya ya 3 (a).
- Kukuza Maslahi na Ustawi wa Wanachama—Aya 3(b).
- Kusimamia Maadili na Nidhamu ya Wanachama—Aya ya 3(c).
- Utafiti na Elimu Endelevu—Aya 3(d).
- Uchapishaji na kusambaza Taarifa yenye manufaa kwa wanachama—Aya 3 (e).
- Mikutano, Semina na Kongamano zenye Manufaa kwa Wanachama.
- Ushirikiano na Tasisi Rafiki na yenye Malengo kama ya JMAT—Aya 3 (g).

JMAT IJIELEKEZE KATIKA ELIMU YA UMMA NA KUJISIMAMIA KINIDHAMU

Sauti ya Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania ni muhimu kuelimisha wananchi ukweli na usahihi kuhusu shughuli za Mahakama na taratibu za Kimahakama katika utoaji haki. Endapo Majaji au Mahakimu tumekosea ni vyema kujirekebisha badala ya

kukana mapungufu yetu. Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kisigeuzwe kuwa ni mtetezi wa mapungufu au makosa yanayofanywa na Hakimu au Jaji. Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kisimame katika ukweli, ukweli tu na isitetee wavunjifu wa Kanuni za Maadili ya Maafisa Mahakama.

Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kitumie nguvu yake kubwa ya kujidhibiti katika masuala ya kimaadili (*SELF-REGULATION*), kwa kuweka utaratibu wa ndani ya Chama wa kuwaasa na kuwarekebisha Majaji na Mahakimu wanaokiuka misingi ya maadili. Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kinaweza kuongea na Hakimu au Jaji ambaye maadili yake hayazungumzwi vizuri na kumkumbusha kurudi ndani ya mstari mwema. Ifikie wakati, JMAT iweze kusimamia maadili ya wanachama, na kupunguza kazi za Kamati za Tume ya Utumishi wa Mahakama zinazosimamia Maadili ya watumishi wa Mahakama.

JIENDELENI KIELIMU ILI KUONGEZA MAARIFA NA UJUZI KATIKA KAZI ZENU

Jambo jingine ninalotaka kusisitiza ni umuhimu wa kujiendeleza kielimu. Kwa sasa matumizi ya mifumo ya TEHAMA imeongeza fursa za kujiendeleza, hivyo tumieni fursa hizo kujiendeleza. Mfano tu, mfumo wa maamuzi, www.tanzlii.org una taarifa nyingi na elimu kuhusiana na masuala mbalimbali yahusuyo kazi zetu za kila siku, nitaje machache, upokeaji wa vielelezo, utoaji wa adhabu, taratibu za Mahakama katika kutembelea eneo la tukio, na mambo mengi ambayo hakimu anaweza kujifunza ili kuongeza uelewa wake kuhusiana na taratibu mbalimbali za kimahakama.

Kwa mujibu wa Taarifa ambazo Mkuu wa Chuo Cha Uongozi wa Mahakama Lushoto, wanachama wengi wa JMAT huhudhuria mafunzo mbalimbali kwa njia ya mtandao yanayoratibiwa na Chuo. Tayari Mradi wa Maboresho ya Mahakama umejenga huko IJA Lushoto, jukwaa la utoaji mafunzo kwa njia ya ki-elektroniki yaani *e-learning platform*. Hili jukwaa ni muhimu sana kwa wanachama wa Chama cha Majaji na Mahakimu Tanzania kujiendeleza na kujisomea.

CHAGUEINI VIONGOZI WENYE MAONO

Nawasihi msikilize hoja za wagombea wote katika nafasi mbalimbali na kuwapima vya kutosha kabla ya kuwapa kura zenu. Wanachama ndio mnaojua kilicho bora kwenu. Uongozi wa Mahakama utafanya kazi, kutoa ushirikiano kwa viongozi wowote watakaopata ridhaa yenu.

HITIMISHO

Mwisho, niwatakie nyote PASAKA NJEMA

Baada ya kusema hayo, ninayofuraha kutamka rasmi kuwa Mkutano Mkuu wa Mwaka 2024 wa CHAMA CHA MAJAJI NA MAHAKIMU TANZANIA unaofanyika mwaka huu 2025, umefunguliwa rasmi.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA—KAZI IENDELEE!

***MAHAKAMA YA TANZANIA—UADILIFU, UELEDI NA
UWAJIBIKAJI!***

ASANTENI KWA KUNISIKILIZA